

Spis treści

	Str.	Nb.
Przedmowa do czwartego wydania.....	V	
Wykaz skrótów.....	XVII	
Wykaz literatury.....	XIX	
Rozdział I. Uwagi wprowadzające.....	1	1
§ 1. Podstawowe pojęcia.....	1	1
§ 2. Ewolucja prawa spadkowego w okresie po II wojnie światowej.....	2	6
§ 3. Źródła i systematyka obowiązującego prawa spadkowego	4	8
I. Uwagi ogólne	4	8
II. Systematyka Księgi IV KC	5	10
III. Dziedziczenie gospodarstw rolnych	5	11
§ 4. Literatura polskiego prawa spadkowego	7	12
Rozdział II. Pojęcie i skład spadku.....	10	13
§ 5. Spadek w ogólności.....	10	13
I. Spadek – określenie ogólne	10	13
II. Prawa i obowiązki wchodzące w skład spadku	11	14
III. Prawa i obowiązki wyłączone ze spadku.....	11	15
1. Prawa i obowiązki niemające charakteru cywilnoprawnego ..	11	15
2. Prawa i obowiązki o charakterze niemajątkowym.....	12	16
3. Prawa i obowiązki ściśle związane z osobą spadkodawcy	12	17
4. Prawa i obowiązki przechodzące na określone osoby, niezależnie od tego czy są one spadkobiercami	15	25
§ 6. Prawa wchodzące w skład spadku	18	31
I. Uwagi ogólne	19	31
II. Prawa rzeczowe	19	32
1. Podmiotowe prawa rzeczowe.....	19	32
2. Posiadanie.....	19	33
III. Prawa z zakresu zobowiązań	20	34
1. Zasada ogólna.....	20	34
2. Roszczenia odszkodowawcze	20	35
3. Prawa wynikające z umów	20	36
IV. Ekspektatywa	20	37
§ 7. Obowiązki wchodzące w skład spadku.....	21	38
I. Uwagi ogólne	21	38
II. Obowiązki, których podmiotem był spadkodawca	21	39
1. Zasada ogólna.....	21	39
2. Obowiązki prawnorzeczowe	22	40

	Str.	Nb.
3. Zobowiązania	22	41
4. Obowiązki prawnorodzinne	22	42
III. Obowiązki, które nie ciążyły na spadkodawcy	23	43
IV. Obowiązki związane z otwarciem spadku	23	44
1. Uwagi ogólne	23	44
2. Koszty postępowania spadkowego	24	45
3. Koszty pogrzebu oraz koszty związane z chorobą spadkodawcy	24	46
4. Pozostałe długi spadkowe	25	47
§ 8. Gospodarstwo rolne oraz wkład gruntowy w rolniczej spółdzielni produkcyjnej jako element spadku	27	50
Rozdział III. Dziedziczenie. Zagadnienia ogólne	29	52
§ 9. Pojęcie dziedziczenia	29	52
§ 10. Podmiotowe prawo do dziedziczenia	30	53
§ 11. Powołanie do spadku	33	54
§ 12. Otwarcie i nabycie spadku	34	55
I. Otwarcie spadku	34	55
1. Śmierć spadkodawcy	34	55
2. Uznanie za zmarłego	35	56
3. Akt zgonu. Sądowe stwierdzenie zgonu	35	57
II. Nabycie spadku	36	58
1. Nabycie <i>ex lege</i>	36	58
2. Sukcesja generalna	36	59
§ 13. Zdolność do dziedziczenia	37	60
I. Uwagi ogólne	37	60
1. Zdolność do dziedziczenia a zdolność prawna	37	60
2. Niezdolność względna i bezwzględna	37	61
II. Zdolność do dziedziczenia – kategorie podmiotów	39	62
1. Dziecko poczęte	39	62
2. Osoba prawna	39	63
3. Chwila decydująca dla zdolności dziedziczenia	40	64
§ 14. Niegodność dziedziczenia	41	65
I. Uwagi ogólne	41	65
1. Pojęcie	41	65
2. Konstrukcja prawna niegodności	41	66
3. Krąg podmiotowy	41	67
II. Stwierdzenie niegodności	42	68
1. Proces	42	68
2. Osoby uprawnione do wystąpienia z powództwem	42	69
3. Termin	42	70
4. Skutki	43	71
III. Przyczyny niegodności	43	72
1. Wyliczenie	43	72
2. Umyślne, ciężkie przestępstwo przeciwko spadkodawcy	44	73
3. Naruszenie swobody testowania	44	74
4. Działania przeciwko testamentowi	45	75
IV. Przebaczenie	46	76
1. Funkcje	46	76

	Str.	Nb.
2. Charakter prawny	47	77
3. Forma	47	78
§ 15. Zrzeczenie się dziedziczenia	48	79
I. Umowa	48	79
II. Podmioty	48	80
III. Przedmiot	48	81
IV. Skutki	49	82
Rozdział IV. Dziedziczenie ustawowe	50	83
§ 16. Uwagi ogólne	50	83
I. Pierwszeństwo testamentu	50	83
II. Krąg spadkobierców	51	84
1. Określenie	51	84
2. Zstępni; osoby przysposobione	51	85
3. Małżonek	52	86
4. Kolejność dziedziczenia	54	88
§ 17. Porządek dziedziczenia	55	89
I. Dziedziczenie spadkobierców grupy pierwszej	55	89
1. Małżonek i dzieci	55	89
2. Dzieci i dalsi zstępni	56	90
II. Dziedziczenie spadkobierców grupy drugiej	57	91
1. Określenie kręgu spadkobierców	57	91
2. Małżonek	57	92
3. Rodzice i rodzeństwo	57	93
4. Małżonek jako jedyny spadkobierca	59	94
III. Dziedziczenie gminy i Skarbu Państwa	60	95
IV. Sytuacja dziadków spadkodawcy	61	96
§ 18. Ustawowe dziedziczenie gospodarstwa rolnego i wkładu gruntowego w rolniczej spółdzielni produkcyjnej	61	97
I. Uwagi ogólne	61	97
II. Przesłanki dziedziczenia	63	98
1. Wyliczenie	63	98
2. Stała praca przy produkcji rolnej	63	99
3. Przygotowanie zawodowe	63	100
4. Małoletniość, pobieranie nauki zawodu i uczęszczanie do szkół	64	101
5. Niezdolność do pracy	64	102
III. Porządek dziedziczenia	64	103
1. Małżonek i dzieci	64	103
2. Rodzeństwo	65	104
3. Rodzice	65	105
4. Skarb Państwa	65	106
IV. Ocena istniejącego uregulowania	66	107
V. Dziedziczenie wkładu gruntowego	66	108
Rozdział V. Testament jako podstawa dziedziczenia	68	109
§ 19. Testament jako szczególna czynność prawna	68	109
I. Uwagi ogólne	68	109

	Str.	Nb.
II. Cechy testamentu	69	110
III. Wyłączność testamentu	70	111
§ 20. Sporządzenie testamentu	71	113
I. Zdolność testowania	71	113
II. Wola testowania	72	114
1. Pojęcie	72	114
2. Wady oświadczenia woli	72	115
3. Brak świadomości lub swobody	73	116
4. Błąd	73	117
5. Groźba	73	118
6. Nieważność testamentu	74	119
III. Zakaz testamentów wspólnych	74	120
§ 21. Odwołanie testamentu	75	121
I. Uwagi ogólne	75	121
II. Sposoby odwołania	75	122
1. Wylczenie	75	122
2. Sporządzenie nowego testamentu	76	123
3. Zniszczenie testamentu	76	124
4. Dokonanie zmian	77	125
III. Skutki odwołania	77	126
§ 22. Wykładnia testamentu	78	128
§ 23. Nieważność i bezskuteczność testamentu	79	129
I. Nieważność testamentu	79	129
1. Przyczyny	79	129
2. Nieważność z art. 945 KC	79	130
II. Bezskuteczność testamentu	80	131
III. Konwersja testamentu	80	132
1. Pojęcie	80	132
2. Konwersja testamentu	81	133
IV. Stwierdzenie nieważności testamentu	82	134
§ 24. Otwarcie i ogłoszenie testamentu	82	135
Rozdział VI. Forma testamentu	84	136
§ 25. Uwagi ogólne	84	136
I. Formalizm testamentu	84	136
II. Testamenty zwykłe i szczególne	85	137
§ 26. Testamenty zwykłe	86	138
I. Testament holograficzny (własnoręczny)	86	138
1. Przesłanki ważności	86	138
2. Pismo	86	139
3. Podpis	87	140
4. Data	87	141
II. Testament notarialny	88	142
III. Testament allograficzny	89	143
1. Przesłanki ważności	89	143
2. Usne oświadczenia woli	89	144
3. Osoba przyjmująca oświadczenie	90	145
4. Protokół	90	146
5. Świadkowie	91	147

	Str.	Nb.
§ 27. Testamenty szczególne	91	148
I. Testament ustny	91	148
1. Przestanki ważności	91	148
2. Obawa rychłej śmierci	91	149
3. Okoliczności szczególne	92	150
4. Oświadczenie spadkodawcy	93	151
5. Świadkowie	93	152
6. Stwierdzenie treści testamentu	94	153
7. Pismo	94	154
8. Zeznania świadków	94	155
9. Relacja pomiędzy sposobami stwierdzenia treści testamentu ...	95	155
II. Testament na polskim statku morskim lub powietrznym	96	156
III. Testament wojskowy	96	157
§ 28. Świadkowie testamentu	97	158
I. Rola świadków	97	158
II. Zdolność pełnienia roli świadka	97	159
1. Uwagi ogólne	97	159
2. Niezdolność bezwzględna	98	160
3. Niezdolność względna	99	161
III. Świadkowie kwalifikowani	99	162

Rozdział VII. Treść testamentu..... 100 163

§ 29. Zagadnienia ogólne	100	163
I. Konieczna treść testamentu	100	163
II. Swoboda testowania	102	164
1. Pojęcie	102	164
2. Ograniczenia	102	165
§ 30. Ustanowienie spadkobiercy	103	166
I. Powołanie do dziedziczenia	103	166
1. Określenie osoby spadkobiercy	103	166
2. Zakaz powołania warunkowego i terminowego	103	167
3. Przeznaczenie oznaczonej osobie poszczególnych przed- miotów	104	168
4. Wielkość udziałów	105	169
II. Testament negatywny. Wydziedziczenie	106	170
1. Testament negatywny	106	170
2. Wydziedziczenie	106	171
3. Przyczyny wydziedziczenia	107	172
4. Przebaczenie	107	173
5. Wydziedziczenie częściowe	108	174
III. Podstawienie, przyrost	108	175
1. Podstawienie	108	175
3. Przyrost	109	176
§ 31. Inne rozrządzenia testamentowe	109	177
I. Zapis	109	177
1. Pojęcie	109	177
2. Zapisobierca	110	178
3. Osoba obciążona zapisem	110	179

	Str.	Nb.
4. Warunek i termin	111	180
5. Treść zapisu	111	181
6. Rzecz oznaczona co do tożsamości	112	182
7. Rzecz oznaczona co do gatunku	112	183
8. Wymagalność roszczenia zapisobiercy	113	184
9. Przedawnienie	113	185
10. Nieruchomość rolna	113	186
II. Polecenie	114	187
1. Pojęcie	114	187
2. Osoba obciążona	115	188
3. Treść	115	189
4. Osoby uprawnione do żądania wykonania polecenia	116	190
III. Wykonawca testamentu	116	191
1. Powołanie wykonawcy testamentu	116	191
2. Prawa i obowiązki wykonawcy	117	192
3. Wygaśnięcie praw i obowiązków	118	193
IV. Inne dyspozycje testamentowe	118	194
Rozdział VIII. Stanowisko prawne spadkobiercy	120	195
§ 32. Oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku	120	195
I. Uwagi ogólne	120	195
1. Treść oświadczenia	120	195
2. Sytuacja gminy, Skarbu Państwa i fundacji	120	196
3. Złożenie oświadczenia przez osobę niemającą pełnej zdolności do czynności prawnych	121	197
4. Sytuacja spadkobiercy przed złożeniem oświadczenia	121	198
II. Transmisja	122	199
1. Pojęcie	122	199
2. Sytuacja transmitariusza	122	200
III. Odrzucenie spadku	123	201
1. Skutki	123	201
2. Brak możliwości przyjęcia dorozumianego	124	202
IV. Bezskuteczność oświadczenia o odrzuceniu spadku	124	203
1. Ochrona interesów wierzycieli	124	203
2. Przesłanki	124	204
3. Skutki	125	205
V. Termin	125	206
1. Skutki upływu terminu	125	206
2. Termin do złożenia oświadczenia przez transmitariusza	126	207
VI. Zakaz warunku i terminu	127	208
VII. Wady oświadczenia woli	127	209
1. Uwagi ogólne	127	209
2. Błąd i groźba	128	210
3. Termin do uchylenia się od skutków prawnych złożonego oświadczenia	128	211
VIII. Treść oświadczenia	129	212
§ 33. Stwierdzenie nabycia spadku	130	213
I. Uwagi ogólne	130	213

	Str.	Nb.
II. Postępowanie	131	214
1. Zakres cognicji sądu.....	131	214
2. Termin	132	215
3. Deklaratywny charakter orzeczenia	132	216
4. Domniemania	132	217
5. Zmiana prawomocnego postanowienia	133	218
III. Skutki stwierdzenia nabycia spadku	133	219
1. Dowód uprawnień spadkobiercy	133	219
2. Ochrona osób trzecich	134	220
§ 34. Ochrona dziedziczenia	135	221
I. Uwagi ogólne	135	221
II. Roszczenie spadkobiercy	135	222
1. Treść	135	222
2. Charakter prawny	136	223
3. Konkurencja z roszczeniem windykacyjnym.....	136	224
4. Adresat	136	225
5. Przedawnienie	137	226
III. Rozliczenia między spadkobiercą a władającym spadkiem	137	227
1. Odesłanie do art. 224 i nast. KC.....	137	227
2. Dobra wiara władającego spadkiem.....	138	228
3. Zakres stosowania art. 1029 KC	138	229
§ 35. Odpowiedzialność spadkobierców za długi spadkowe	139	230
I. Uwagi ogólne	139	230
1. Zakres odpowiedzialności	139	230
2. Odpowiedzialność – pojęcie.....	139	231
3. Odpowiedzialność osobista	140	232
4. Ograniczenia.....	140	233
II. Odpowiedzialność przed przyjęciem spadku	141	234
III. Odpowiedzialność po przyjęciu spadku.....	142	235
1. Uwagi ogólne	142	235
2. Odpowiedzialność nieograniczona.....	142	236
3. Rola zasad współzycia społecznego.....	142	237
4. Odpowiedzialność ograniczona.....	144	238
5. Spis inwentarza	144	239
6. Powołanie się na ograniczenie odpowiedzialności	145	240
7. Granice odpowiedzialności	145	241
8. Powrót do odpowiedzialności nieograniczonej.....	146	242
9. „Podstępne” działanie spadkobiercy	146	243
10. Spłata długów.....	146	244
11. Ustawowe określenie granic odpowiedzialności	148	245
12. Solidarna odpowiedzialność współspadkobierców.....	148	246
13. Ograniczona odpowiedzialność współspadkobierców.....	148	247
14. Ograniczona i nieograniczona odpowiedzialność współspadkobierców	149	248
IV. Odpowiedzialność po dziale spadku.....	149	249
§ 36. Odpowiedzialność spadkobierców za długi spadku, w którego skład wchodzi gospodarstwo rolne.....	150	250
I. Uregulowania szczególne	150	250

	Str.	Nb.
II. Zastosowanie reguł ogólnych	151	251
1. Odpowiedzialność przed przyjęciem spadku	151	251
2. Odpowiedzialność po przyjęciu spadku	152	252
3. Odpowiedzialność po dziale spadku	152	253
4. Odpowiedzialność za inne długi	152	254
Rozdział IX. Zachowek	153	255
§ 37. Ochrona interesów najbliższych krewnych zmarłego	153	255
I. Możliwe uregulowania prawne	153	255
1. Cele instytucji	153	255
2. Rezerwa i zachowek	153	256
3. Porównanie	154	257
§ 38. Podmioty uprawnione do zachowku	154	258
I. Podmioty uprawnione	154	258
II. Wyłączenia	155	259
III. Spadkobiercy uprawnieni do zachowku	155	260
IV. Powstanie roszczenia	156	261
§ 39. Zobowiązani z tytułu zachowku	156	262
I. Spadkobiercy	156	262
II. Obdarowani	157	263
1. Zasada ogólna	157	263
2. Zróżnicowana sytuacja obdarowanych	157	264
3. Zaliczenie darowizny na poczet zachowku	158	265
4. Odpowiedzialność kilku obdarowanych	158	266
5. Upoważnienie przemienne	158	267
§ 40. Wysokość zachowku	158	268
I. Udział stanowiący podstawę obliczenia zachowku	158	268
II. Substrat zachowku	159	269
III. Doliczanie darowizn	160	270
1. Zasada	160	270
2. Wyłączenia	160	270
IV. Obliczenie zachowku	160	271
§ 41. Szczegółowe zagadnienia dotyczące zachowku	161	272
I. Odpowiedzialność uprawnionego do zachowku	161	272
1. Za zachowek	161	272
2. Za zapisy i polecenia	161	273
II. Zmniejszenie zapisów i poleceń	162	274
1. Uprzywilejowanie zachowku	162	274
2. Sposób zmniejszenia	162	275
3. Dalszy zapis i polecenie	163	276
4. Uprawniony do zachowku	163	277
5. Rzecz niepodzielna jako przedmiot zapisu	163	278
III. Przedawnienie roszczenia o zachowek	163	279
1. Przy dziedziczeniu testamentowym	163	279
2. Przy dziedziczeniu ustawowym	164	280
3. Charakter prawny terminu	164	281
IV. Dziedziczenie roszczenia o zachowek	164	282
§ 42. Ustalanie zachowku, gdy w skład spadku wchodzi gospodarstwo rolne ..	165	283

	Str.	Nb.
Rozdział X. Wspólność majątku spadkowego i dział spadku	167	284
§ 43. Wspólność majątku spadkowego	167	284
I. Sytuacja prawna współspadkobierców	167	284
1. Stosowanie przepisów o współwłasności ułamkowej	167	284
2. Współposiadanie i współkorzystanie	168	285
3. Ochrona praw współspadkobierców	168	286
4. Wspólność wierzytelności	169	287
II. Zbycie udziału w przedmiocie należącym do spadku	170	288
1. Wymóg zgody współspadkobierców	170	288
2. Skutki braku zgody	170	289
3. Skutki rozporządzenia	170	290
§ 44. Dział spadku	171	291
I. Ogólne zasady działu spadku	171	291
1. Tymczasowy charakter wspólności	171	291
2. Istota działu spadku	171	292
3. Skutki działu	172	293
4. Sposoby podziału	172	294
5. Przedmiot działu	173	295
II. Umowny dział spadku	173	296
1. Zgodna wola spadkobierców	173	296
2. Strony umowy	173	297
3. Forma umowy	174	298
4. Treść umowy	174	299
5. Zaliczenie darowizn	174	300
6. Wady oświadczenia woli	175	301
7. Dział częściowy	175	302
III. Sądowy dział spadku	175	303
1. Uwagi ogólne	175	303
2. Podmiot legitymowany	176	304
3. Termin	176	305
4. Ustalenie składu i wartości spadku	177	306
5. Zakres kognicji sądu	177	307
6. Podział fizyczny	178	308
7. Podział cywilny	178	309
8. Wybór sposobu podziału	178	310
9. Spłaty i dopłaty	179	311
10. Podział całego spadku	179	312
IV. Zaliczanie darowizn	180	313
1. Uwagi ogólne	180	313
2. Wola spadkodawcy	180	314
3. Skutki zaliczenia	181	315
4. Osoby zobowiązane do zaliczenia	181	316
5. Darowizny podlegające zaliczeniu	181	317
6. Zagadnienia szczegółowe	182	318
7. Chwila określająca wartość darowizny	182	319
8. Wartość darowizny wyższa od schedy spadkowej	183	320
9. Zaliczanie darowizn, gdy w skład spadku wchodzi gospo-		
darstwo rolne	183	321

	Str.	Nb.
10. Koszty wychowania i wykształcenia	183	322
V. Dział spadku, w skład którego wchodzi gospodarstwo rolne	184	323
1. Zasady ogólne	184	323
2. Dział fizyczny	184	324
3. Dział cywilny	184	325
4. Spłaty i dopłaty	185	326
5. Uprawnienie do dalszego zamieszkiwania	185	327
6. Zaliczanie udziałów w gospodarstwie rolnym	185	328
VI. Skutki działu spadku	186	329
1. Ustanie wspólności	186	329
2. Rękojnia za wady	186	330
Rozdział XI. Umowy dotyczące spadku	188	331
§ 45. Zagadnienia ogólne	188	331
I. Umowy dotyczące spadku	188	331
II. Zakaz zawierania umów o spadek po osobie żyjącej	188	332
§ 46. Umowa o zbycie spadku lub udziału w spadku	189	333
I. Ogólna charakterystyka	189	333
II. Zagadnienia szczegółowe	190	334
1. Forma	190	334
2. Strony	190	335
3. Przedmiot	190	336
III. Skutki	191	337
1. Sytuacja nabywcy	191	337
2. Powiększenie się udziału spadkowego zbywcy	191	338
3. Rozliczenie między zbywcą a nabywcą	192	339
4. Surogacja	192	340
5. Zwrot nakładów i wydatków	193	341
6. Rękojnia za wady	193	342
7. Przejście korzyści i ciężarów	193	343
8. Odpowiedzialność za długi	194	344
Rozdział XII. Zagadnienia szczegółowe	195	345
§ 47. Międzyczasowe prawo spadkowe	195	345
I. Zasada ogólna	195	345
II. Wyjątki	196	346
III. Dziedziczenie gospodarstw rolnych	196	347
§ 48. Dziedziczenie cudzoziemców	197	348
I. Zasada ogólna	197	348
II. Dziedziczenie gospodarstw rolnych	197	349
1. Ustawowe	197	349
2. Testamentowe	197	350
Indeks rzeczowy	199	